

בהיתר מצטרף לאיסור

ותיתי חטאת ותיגמור מיניה, הלא אם היינו לומדים מנזיר היינו אומרים עשה דוחה לא תעשה, והוצרכנו ליקדש לומר שיש כאן אף עשה, ואין עשה דוחה ל"ת ועשה, וא"כ שפיר י"ל שבכל התורה גם כן היתר מצטרף לאיסור, שלומדים מנזיר, וב' כתובים הבאים כאחד אין כאן דמיצרך צריכי, והיא קושיא גדולה.

ונראה ליישב, בהקדם מה שראיתי בספר חקרי הלכות להרמ"נ משכיל לאיתן ז"ל (סימן ל"ב) שהקשה על ספר הכריתות שסובר אין עשה דוחה ב' לאוין, מסוגיא של יקדש, שהגמ' מקשה לייתי עשה ולידחי לל"ת, והלא בפסולי המוקדשין יש גם כן לאו של לא תאכל כל תועבה, כמבואר ברמב"ם (פסוהמ"ק פ"ח ה"ג), מלבד הלאו

בשער המלך (נדרים פ"ג ה"ו) ובשו"ת בשמים ראש (סימן רל"ב) ועוד הקשו על דברי רב אשי הנראים כסותרים זה את זה בסוגיות פסחים (מ"ה א') וזבחים (צ"ז ב'), שבפסחים שם אמר שמשרת בנזיר ויקדש בחטאת הם לר' עקיבא ב' כתובים הבאים כאחד על היתר מצטרף לאיסור, שבשלמא אי כתב רחמנא בחטאת לא גמר נזיר מיניה כי חולין מקדשים לא גמרינן, אלא לכתוב רחמנא בנזיר ותיתי חטאת ותיגמור מיניה כר', ובזבחים שם מקשה הגמ' ביקדש לייתי עשה ולידחי ללא תעשה ותירץ רב אשי שיקדש עשה הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה, וא"כ איפוא כיון שאם לא היה כתוב יקדש היינו אומרים עשה דוחה לא תעשה, למה אמר בפסחים ליכתוב רחמנא בנזיר

כמו שכתב במאירי לפסחים (דף כ"ח ע"ב) בחד לישנא דמה שמשלם בכדי מה שנהנה, אין זה בכלל אין לוקה ומשלם (והא דאיתא בדברי התוספות בחולין דף קל"א ע"א ד"ה שאני התם" היינו דקא משתרשי ליכא מיהו משום נהנה איכא).

אמנם בכתובות (סוף דף ל') משמע בהדיא שתשלומים בשביל הנאת גרונו ומעיו נמי פטור משום קם ליה בדרכה מיניה, אולי יש לדחות ולומר שאני התם שהנאתו כמעט שבאה לו בעל כרחו על ידי זה שתחב לו חבירו לתוך בית הבליעה, או כגון שתחב לו חבירו משקין לתוך פיו, אבל היכא שהוא בעצמו נטל ונהנה, לא מוכח שתשלומים בעד הנאתו ישנם בדין פטור משום קם ליה בדרכה מיניה.

דוגמא לזה מה שכתב הרשב"א בתשובותיו (ח"ד סימן יג) שהתשלומים בשביל מה שנהנית שברחבה אינו נחשב כמזיק ואין זה בכלל נזיקין, אלא ממונו של זה שהיו הפירות שלו בידו של בעל הפרה שכבר נהנית. ולדידיה אינו משתלם מעידית הנזק, אלא כבעל חוב בבינונית (עיין בחזון יחזקאל בתוספתא בבא קמא פ"א ה"ד בחדושים ד"ה כיצד משלמת מה שנהנית).

אכן ממה דתנו במשנתנו, פטור מתשלומים ומדמי עצים" משמע שבכדי שנהנה נמי פטור משום קם ליה בדרכה מיניה (ועיין עוד בדברינו לעיל דף כ"ט ע"ב ד"ה מאן דאמר מעל כרבי שמעון).

מוריה, שנה רביעית, גל' ז—ט (מג—מה), אדר—ניסן תשל"ג

(ביו"ד סימן קי"ז) והתב"ש (סימן י"ג ס"ק ב'), ואם כן הרי חזינן ששבועה חלה אף על ח"ש של שני לאוין. ולפי זה נראה ליישב בפשיטות את שתי הקושיות הנ"ל, של השער-המלך וחקרי הלכות, שהרי המדובר כאן הוא בהיתר מצטרף לאיסור ובהמצל"א מפורש ברש"י פסחים שם שהוא חצי זית כשר וחצי זית פסול, ואם כן הלאו של לא תאכל כל תועבה אין כאן כל עיקר ואינו דומה להלאו של לא יאכל כי קודש הם שהוא לאו שבקדשים, והרי בקדשים המצל"א, ויש כאן שיעור שלם, אבל הלאו של לא תאכל כל תועבה הרי אין זה לאו שבקדשים, שאינו מיוחד כלל לקדשים, אלא הוא לאו כללי לכל דבר שנעשה בו תועבה ואיסור, כמבואר בחולין (קט"ו), אלא שקדשים נכללו ג"כ בזה, אבל אין זה לאו מיוחד לקדשים, ועל הלאו הזה לא שייך בו המצל"א, והוא כמו כל שאר איסורים שבתורה שאין אומרים בהם המצל"א. ואין לומר שמכל מקום מחמת הלאו הראשון של כל שבקודש פסול וכו', שהיתר מצטרף בו לאיסור, הרי נעשה מתועב וממילא חל עליו גם כן הלא תעשה של לא תאכל כל תועבה, שהרי הוא מתועב, זה אינו, שלא תאכל כל תועבה היינו כשנעשה בהדבר עבירה, אזי אסור מחמת זה לאוכלו, וכמו בשר בחלב שנעשה בו עבירת הבישול, וכן בקדשים פסולים אין ענין התיעוב מחמת היותו פסול, אלא מחמת שנעשה בו עבירה, כגון שעברו עליו על לאו של לא תותירו בנותר, או לאו של לא יחשב במחשבת פיגול וכה"ג, ואם כן כשנתערב חצי זית קדשים כשרים בחצי זית פיגול, הרי על החצי זית כשר לא עבר בלא יחשב, ואף אם נאמר אלה פעמים המצל"א לענין הלאו של כל שבקודש פסול וכו', מה יושיענו זה לענין הלאו של לא תאכל כל תועבה, כיון שסוף סוף לא נעשה תועבה בהחצי זית הכשר, ואין לנו לאוסרו בלאו זה, ומה

של כל שבקודש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו, היינו לא תעשה של לא יאכל כי קודש הם, כמבואר ברש"י כאן על אתר, והוא מגמ' פסחים (כ"ד א'), ומכח קושיא זו הוכיח שבאמת עשה דוחה ב' לאוין. אבל הלא בספר הכריתות שהוא להר"ש מקינון, אחד מגדולי הראשונים מבואר שעשה אינו דוחה ב' לאוין וכמותו סוברים כמה אחרונים (עי' שו"ת כת"ס או"ח סי' קי"ד ועוד), ותשאר איפוא הקושיא הנ"ל מסוגיא זו עליהם.

ונראה ליישב זה על פי דברי הרמב"ם (שבועות פ"ה ה"ח), וכן פסק בשו"ע יו"ד (סי' רל"ח סעיף ד') שבשבועה שאוכל חצי שיעור גבלות וטרפות חל השבועה, והטעם כמו שכתבו התוס' בשבועות (כ"ג, ב') שחצי שיעור קיל ואין בו לא ולא עשה אלא איסורא בעלמא, אלא שהתוס' שם כתבו שבקום ועשה, דהיינו שבועה שאוכל חצי שיעור, לא חל השבועה, והרמב"ם והשו"ע פסקו שגם בנשבע שיאכל חצי שיעור חל השבועה, ולפי זה נראה שאף בזה שאין עשה דוחה ב' לאוין הרי זה דוקא כששני הלאוין הם שיעור שלם, אבל כשהם חצי שיעור, כשם ששבועה חלה על חצי שיעור כך עשה דוחה חצי שיעור, שהרי בעשה גם כן מושבע ועומד מהר סיני הוא, כמו שאמרו בשבועות (כ"ה א') במתנה לעני הא מושבע מהר סיני דכתיב נתון נתן לו, ומטעם זה אין שבועה חלה על מצות עשה, שאין שבועה חלה על שבועה, ואין סברא לחלק בזה בין לאו אחד לב' לאוין, כיון שבחצי שיעור אין כאן לאו כלל אלא איסורא בעלמא, ואף יש להעיר שהרי גם בנשבע על ח"ש נבילה שנקטו הרמב"ם והשו"ע הנ"ל, הרי מצינו בגמ' מעילה (י"ז א') שבנבילה יש מלבד הלאו של לא תאכלו כל נבלה עוד לאו של בל תשקצו, ועי"ש ברש"י, ולא זו של בל תשקצו להרבה פוסקים הוא מה"ת, כמו שכתב הט"ז

שמתועב כאן הוא רק החצי זית פסול והוא חצי שיעור בנוגע ללאו של תועבה, ובח"ש אין לאו אלא איסור גרידא.

והנה לכאורה יש לדון בזה, שהרי זה גופא מה שנגע החצי זית כשר בהפסול ועל ידי זה נפסל הוא מעשה עבירה, שאסור לפסול קדשים, ומחוייב לשומרם שלא יפסלו, כמבואר ברש"י חולין (ב' ב') מואני נתתי לך את משמרת תרומתי עי"ש, ואם כן איפוא יהיה כאן הלאו של ל"ת כל תועבה מחמת זה גופא, שהרי נעשתה פה עבירה גם בחצי זית הכשר, ויש לנו כאן כזית שלם מתועב, ואף שנגע עי"י סיבה מאליו שלא על ידי אדם, מכל מקום הוא תועבה, כיון שעל כל פנים מעשה הנגיעה הוא מעשה איסור, כמו בבשר בחלב שבישלו עכו"ם, וכמו שכתב רש"י חולין (ק"ד ב' ד"ה הרי), ותוס' שם (קט"ו א' בד"ה כל שתיעבתי).

וראיתי בגינת ורדים לפרמ"ג בפתיחה שהקשה בשם היבין שמועה על קושית הגמ' מה ערלה שלא נעבדה בה עבירה אסור, בשר בחלב כו', והקשו תינח בשר בחלב שבישלו ישראל, בישלו עכו"ם מה איכא למימר, ונדחקו ליישב עי"ש, ולדעתי לא קשה מידי, שבישלו עכו"ם נקרא גם כן נעבדה בו עבירה, כיון שנעשה בו מעשה שישאל אסור לעשותו, וראיה לדבר מהגמ' בברכות (נ"ג א'), שעכו"ם שהדליק נר בשבת נקרא שלא שבת ממלאכת עבירה, וכאן בהיתר מצטרף לאיסור הוא עוד יותר מעשה איסור מבשר בחלב, שבבשר בחלב אינו מחוייב לשמור שלא יבשל עכו"ם, או שלא יפול מאליו בשר לחלב, ובכל זאת אנו אומרים שזה נקרא מלאכת עבירה, כל שכן כאן שאין הנגיעה באה מאליה, אלא על ידי פשיעה שהרי מחוייב הוא לשמור הקדשים שלא יפסלו, ואם כן אפוא נעבדה כאן עבירה גם בחצי זית הכשר, ויש לנו כזית שלם של תועבה. אבל מכל מקום

הדברים נכונים, שהלאו של לא תאכל כל תועבה לא נאמר אלא על איסור לאו, וכמו שהוכיח בחידושי מצפה איתן לקדושים (נ"ז ב') שאפילו על לאו הבא מכלל עשה אין אומרים לא תאכל כל תועבה עי"ש, וכן במנחת חנוך (מצוה קמ"ה) כתב גם כן שלא תאכל כל תועבה הוא דוקא על לאו, אבל לא על איסור גרידא שאין בו לאו, כמו מטמא קדשים עי"ש, וא"כ שמירת קדשים שאינו אלא עשה של משמרת תרומותי אין בו הלאו של תועבה, ולפי זה בהמצל"א הרי שבנוגע ללאו של תועבה אין כאן אלא חצי שיעור, שהרי אינו לאו המיוחד לקדשים וכנ"ל.

ומעתה מיושבים היטב הקושיות הנ"ל, שמה שהקשו בזבחים ליתי עשה ולידחי לא תעשה, היינו הלא תעשה של לא יאכל כי קודש הם שבלאו זה יש שיעור שלם שהמצל"א בקדשים, אבל באיסור של לא תאכל כל תועבה אין כאן לא תעשה כלל, שאינו אלא חצי שיעור, כיון שאין המצל"א בו, והוא נדחה לגמרי במקום עשה, אפילו שיש עמו עוד לאו,

אמר תלמוד

ומעתה מיושבים גם דברי רב אשי בשתי הסוגיות הנ"ל, ואין כאן שום סתירה, ושפיר אמר בפסחים שנוזר וחטאת הם שני כתובים הבאים כאחד, דאי ס"ד שמנוזר למדים לכל התורה, א"כ למה לי קרא דיקדש תיתי חטאת ותיגמור מנוזר, שהרי אם נאמר שמנוזר אנו למדים המצל"א בכל התורה כולה, אם כן אין אנו צריכים כלל ליקדש להורות שאין עדל"ת, שהרי אז היה גם הלאו של לא תאכל כל תועבה המצל"א, שהרי אנו אומרים שבכל התורה לומדים מנוזר שהמצל"א, ואין עשה דוחה ב' לאוין, דוקא לאחר שלמדנו שנוזר וחטאת הם ב' כתובים הבאים כאחד, ובכל התורה אין המצל"א, הוא שהקשו בגמ' זבחים ליתי עשה ולידחי ללא תעשה, שאין כאן ב'

מוריה, שנה רביעית, גל' ז—ט (מג—מה), אדר—ניסן תשל"ג

ולמד כן אביו מהכתוב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת וי"ט, והשתא מנא לן שאין עשה דמילה דוחה יו"ט, הא שאני התם גבי עולת חול שהוא עשה של מקדש ולפיכך אינו דוחה לל"ת של יו"ט, מה שאין כן במילה שאינו במקדש י"ל אעדל"ת, אע"כ שגם במקדש אין אומרים אין עדל"ת אלא דוקא כשהלאו מיוחד למקדש עי"ש, ולפי זה אנו שזכינו לדברי הריטב"א והתוס' שבמהרי"ק תהיה ראיית הטורי אבן קושיא עליהם.

ואני בעניי תמה על הטורי אבן, שאם זוהי ראייה היה לו להביא עוד ראיות מפורשות מסוגיא דיבמות (ו' א') יכול יהא בנין בית המקדש דוחה שבת תלמוד לומר כו' טעמא דכתב רחמנא את שבתותי הא לאו הכי דחי וכו' עי"ש, והיאך היינו אומרים הא לאו הכי דחי, הרי אין עדל"ת שבמקדש, וכן אמרו שם אלא הא דקימ"ל אתי עדל"ת ליגמור מהכא דלא דחי וכו' עי"ש, והיאך נגמור מהכא, הרי כאן הוא במקדש ואין עדל"ת במקדש, מה שאין כן בעלמא, ובודאי שדוחק לומר שבנין בית המקדש אינו בכלל מקדש, וכן שם (ה' ב') בגמ' רצו ללמוד עדל"ת שיש בו כרת מתמיד עי"ש, והיאך אפ"ל שבתמיד משום עדל"ת הוא, הרי אין עדל"ת שבמקדש, וכן בשבת (כ"ד ב') למדו מעד בוקר בא הכתוב ליתן בוקר שני לשריפתו, שאין שריפת קדשים דוחה יו"ט, ולמה לן קרא, הרי אין עדל"ת שבמקדש.

על כן נראה לענ"ד לחלק חילוק נכון, שאין דומה כלל לאו של בל תוסיף ללאוין של שבת וי"ט וכיו"ב, וידוקדק בזה אף הלשון של רבא בנבחים, „אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש", ולא אמר „אעדל"ת במקדש", אלא „שבמקדש", שהמובן מזה הוא שהלא תעשה הוא של מקדש, והנה הלאו של בל תוסיף אע"פ שהוא לאו כללי, ואינו מיוחד למקדש, אבל מכל

לאוין, שלא תאכל כל תועבה אינו אלא חצי שיעור, ואין בו לאן, והוצרך רב אשי לומר שיקדש הוא גם כן עשה ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה, אבל בפסחים שבא ללמוד מנזיר לכל התורה שהיתר מצטרף לאיסור אין אנו צריכים כלל להכתוב יקדש, שבלאו הכי נמי אין העשה דוחה לב' לאוין, שהרי גם הלאו של לא תאכל כל תועבה המצל"א.

אכן דבר זה שכתבנו שאף שבקדשים המצל"א מ"מ בלאו של לא תאכל כל תועבה כיון שאינו מיוחד לקדשים, הוא כמו בכל התורה שאין המצל"א, י"ל שדבר זה אינו פשוט כל כך, ותלוי במחלוקת הראשונים, היינו לאו כללי שאירע בקדשים אם דומה ללאו המיוחד לקדשים, כי הנה התוס' בעירובין (ק' א') הקשו במתן א' שנתערב במתן ד' למה לא ידחה העשה של זריקה את הלא תעשה של בל תוסיף ועי"ש תירוצם, ומוזה נראה ראייה לסברתי, שלא כללי, אף שאירע בקדשים, אינו דומה ללאו שבקדשים, שאם לא כן לק"מ קושייתם, שהרי אין עשה דוחה לא תעשה שבמקדש, ואמנם הריטב"א בחי' לעירובין שם הקשה ג"כ קושית התוס' ותירץ באמת שזהו הטעם שאינו דוחה משום שאעדל"ת שבמקדש ומבואר איפוא שסובר שגם בכה"ג הוה ל"ת שבמקדש, ועיין בגליון הש"ס להגרע"א שם שהביא בשם המהרי"ק שבתוס' שהיה לפניו גסתפקו אם שייך בכה"ג לומר אין עשה דוחה לא תעשה שבמקדש, הרי שזהו מחלוקת ראשונים. וראיתי להגאון טורי אבן (בר"ה כ"ה), שהוא תירץ מדנפשיה את קו' התוס' בעירובין משום דאין עדל"ת שבמקדש, אלא שאח"כ חזר בו והביא ראייה שלא שאינו מיוחד לקדשים אין אומרים בו אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש, מגמ' דשבת דמילה שלא בזמנה אינה דוחה יו"ט, ואין אומרים עשה דוחה לא תעשה,

מוריה, שנה רביעית, גל' ז—ט (מג—מה), אדר—ניסן תשל"ג

הכריתות שאין עשה דוחה ב' לאוין, ומעיקרא לא קשה קושיית חקרי הלכות, ולדעת ספר הכריתות ודעימי' נוכל לקיים הדברים, ויסברו כהתוס'.

ועדיין יש להבין, שכל זה ניחא לפי מה שאמרו בחולין שאף בשר בחלב אסור מלא תאכל כל תועבה, ונמצא שלא זה אינו מיוחד לקדשים דוקא, אבל לפי המבואר בספרי פרשת ראה, והובא בתוס' בכורות (ל"ד ב') שאחרים סוברים שלא תאכל כל תועבה לא נאמר אלא בפסולי המוקדשים בלבד, וכן מורה אף לשון הרמב"ם (פסוהמ"ק פי"ח ה"ג), "מפי השמועה למדנו שאין הכתוב מזהיר אלא על פסולי המוקדשין", ועיין בבית-הלוי (חלק א' סימן ל') שהוכיח שכל אותם תנאים ואמוראים שאמרו טעמים על איסור בב"ח באכילה ובהנאה בחולין שם סוברים אף הם שלא תאכל כל תועבה לא נאמר אלא בפסוהמ"ק, ואם כן אזדא לה תירוצנו הנ"ל, שכשם שבלאו של לא יאכל קדש הם המצל"א, כך בלאו של לא תאכל כל תועבה המצל"א, ואינו דומה למה שכתבנו לעיל שמצד המצל"א לא נעשה תועבה, שעניינו מעשה של תיעוב ועברה, כי דברינו לעיל הם לפי הגמ' דחולין של"ת כל תועבה הוא לאו כללי בכל התורה, ואין אומרים בו המצל"א, ואם באנו להמשיך עליו דין של תועבה מחמת המצל"א של הלאו לא יאכל כי קדש הוא, כל שבקדש פסול וכו', זה אינו מעשה של תיעוב, אבל כאן שאנו עומדים בשיטת הסוברים של"ת כל תועבה אמור בקדשים בלבד, וכל התירוצ' הוא שאינו אלא ח"ש, הרי בקדשים המצל"א, ואין אנו זקוקים כלל לומר שגם על חצי זית כשר יהי תיעוב ועברה, שדי לנו התיעוב של החצי זית הפסול, אלא שבחצי זית לאו שמה אכילה, שאין אכילה פחותה מכזית, ע"ז די הצירוף של חצי זית כשר שיקרא שם אכילה על חלק הפסול,

מקום עתה בעובדא זו שלפנינו במתנות הדם, בא הלאו מחמת היותו במקדש, שלפי שקדושת הדם מחייבתו במצות מתן א', לכן יש בו לאו של כל תוסיף לבלתי לזרוק יותר ממתנה אחת, ונמצא שהלאו הוא מקושר במקדש, שאם נסיר את הקדושה מהדם לא יהיה בו לא מצוה במתן א' ולא כל תוסיף במתן ד', הרי שהקדושה היא שגורמת את הלאו, ולכן בזה שפיר יש מקום לומר כהריטב"א שהוא לא תעשה שבמקדש, שהל"ת שיש על זריקת מתן ד' בא מחמת היותו במקדש, אבל בקרבנות בשבת וכה"ג בשארי מלאכות שבמקדש בשבת, הרי אין הלאו של שבת ויו"ט בא כלל מחמת המקדש, שאף אם נסיר הקדושה מהקרבן ותהיה בהמת חולין פשוטה, גם אז יהיה הלאו של חילול שבת בשחיטתו והבערה בהקטרתו, ונמצא שאין הלאו בא מחמת היותו במקדש, שאף אם היה חולין היה בו לאו זה עצמו, ולכן בזה לא שייך לומר אין עדל"ת שבמקדש, שאין זה לא תעשה שבמקדש כלל, באופן שראיית הטורי אבן אינה ראייה כלל, ואין מזה שום קושיא על הריטב"א.

ומעתה בנדון דידן, בלאו של לא תאכל כל תועבה, הרי הוא דומה ללאו של כל תוסיף, ולא ללאו של שבת ויו"ט, שהרי אף כאן אע"פ שהלאו בעיקרו הוא כללי ואינו מיוחד לקדשים, אבל במקרה זה שאנו דנים עליו הוא בא מחמת היותו מקודש דוקא, שאם לא היה קדושה בהקרבן, הרי לא היה בו לאו של לא יחשב ולא היה בו תועבה כלל במה שפיגלו וכה"ג, ונמצא שהלאו בא מחמת היותו קדשים דוקא, ולהריטב"א הרי זה כמו לאו המיוחד לקדשים באופן שדברינו בישוב קושיית חקרי הלכות מתאימים לפי דעת התוס' בעירובין, אבל להריטב"א אינם עולים יפה, אלא שהריטב"א אינו משועבד לדעת ס'

מוריה, שנה רביעית, גל' ז—ט (מג—מה), אדר—ניסן תשל"ג

(וסברא זו בנוגע להמל"א בכלל מבוארת בחי' הרי"מ לפסחים שבסו"ס שו"ת הרי"מ ובשו"ת שלו יו"ד כ', וכע"ז בס' יד המלך הל' חמץ ומצה).

והן אמנם שעל רב אשי לק"מ, שיש לומר שרב אשי לשיטתו שהרי הוא אמר בחולין שם שלא תאכל כל תועבה נאמר אף בחולין, ולמד מזה שגם בשר בחלב אסור מלאו זה, ואף מתוך בזה סתירת דברי רב אשי בשתי הסוגיות של זבחים ופסחים הג"ל, שרב אשי לשיטתו בסוגיא דחולין וכמבואר לעיל, אבל מכל מקום צריך להבין הקושיא של סתמא דגמ' בזבחים ליתי עשה וכו', וגם רבא תירץ על זה, והלא להלכה לא תאכל כל תועבה מוסב על פסוהמ"ק בלבד כמו שכתבו הרמב"ם ותוס' הג"ל, וגם רב אשי בע"כ מודה שיש תנאים הסוברים שמוסב על פסוהמ"ק בלבד, עיין בית הלוי שם, וגם עי' בחולין שם שרב איש גופי' מהדר לתרץ לימוד איסי בן יהודה נבלה תוכיח וכו' עי"ש.

אשר על כן נלענ"ד ליישב שתי הקושיות הג"ל, של שער המלך ושל חקרי הלכות, באופן אחר, והוא על פי מה שכתבו בשו"ת תורת חסד (חאו"ח סי' ל') וכן בס' ערוך לנר (יבמות כ' ב') שכלל זה של ספר הכריתות שעשה אינו דוחה ב' לאוין תלוי בפלוגתא של רבי ישמעאל ורבי עקיבא בנזיר (מ"ח ב'), שלר"י שם שסובר מה לי

חד לאו מה לי תרי לאוין, ה"נ לענין עדל"ת מה לי חד לאו מה לי תרי לאוין, אבל לר"ע דלית ליה סברא זו, ועי"ש בתוס' בד"ה ולאחותו, ה"נ לענין עדל"ת לא למדנו אלא לחד לאו, אבל לב' לאוין אין לנו עי"ש. והשתא א"ש, שהרי בפסחים שם לא אמר רב אשי דבר זה שמשרת ויקדש הם ב' כתובים הבאים כאחד אלא לר' עקיבא, כמבואר בגמ' שם, ולר"ע שפיר אמר רב אשי, שהרי לר"ע אף אם לא היה כתוב יקדש היינו יודעים שאין עדל"ת כיון שר"ע סובר שאין עשה דוחה שני לאוין, והרי יש כאן שני לאוין, לא יאכל כי קודש הם ולא תאכל כל תועבה, שבפסוהמ"ק הרי לדברי הכל יש לאו של ל"ת כל תועבה, ולכן לר"ע אמר רב אשי שהם ב' כתובים הבכ"א, ובסוגיא דזבחים שהקשו ליתי עשה וכו' הוא לסברת ר' ישמעאל מה לי חד לאו מה לי ב' לאוין, ועל זה הוצרך רב אשי לתרץ שאין עשה דוחה ל"ת ועשה.

אלא שכל זה הוא לדעת ס' הכריתות ודעימיה, אבל כבר כתבו התוס' בכמה מקומות (יבמות ג' ב', ונזיר מ"א א, ונ"ח ב') שעדל"ת הוא אפילו כשיש כמה לאוין, ולפ"ז אודא לה תירוצנו בסתירת דברי רב אשי לדעת התוס', ועל כך — על באור הדברים לשיטת התוס' ועל השיטות הסוברות שיקדש בא ללמד לא על המצל"א אלא על טעם כעיקר — במה שיבוא.

(המשך יבוא)

ובשנה השביעית שבת שבתון. קידש הקב"ה השביעי בימים ובשנים ובשמיטות, קדשו בימים זה השבת, קדשו בשנים זו שמיטה וקראה ג"כ שבת, קדשו בשמיטות זה יובל וקראו קודש.

רבינו בחיי